

DOI: 10.26468/trakyasobed.1652773

Trakya University Journal of Social Sciences, 27(1), 149-161, 2025

Marimba'nın Tarihi ve Gelenekselden Modern Müziklere Evrimi

The History of Marimba and its Evolution from Traditional to Modern Music

Arş. Gör. Gökay Bilgiç*, Uzman İsmail Gürkan Metin

Trakya Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Müzik Anasanat Dalı, Edirne Türkiye

ÖZ

Marimba, kökenleri yüzyıllar öncesine dayanan ve gelenekselden moderne uzanan, geniş bir müzikal yolculuğa sahip vurmalı bir çalgıdır. Afrika ve Orta Amerika'daki kültürel mirastan beslenen çalgı, zamanla yapısal ve teknik açıdan gelişerek günümüz müzik dünyasında önemli bir yer edinmiştir. Geleneksel müziklerde ritim ve ezginin temel bir unsuru olarak kullanılan marimba, 20. yüzyıldan itibaren klasik müzik, caz ve çağdaş bestecilerin eserlerinde kendine yeni ifade alanları bulmuştur.

Bu çalışmada, marimbanın tarihsel kökenlerinden başlayarak, geleneksel müzikteki yeri ve modern müzik sahnesine nasıl adapte olduğu incelenmiştir. Bu bağlamda, geleneksel müzikten modern müzik türlerine doğru çalgının geçirdiği evrim detaylandırılmıştır. Ayrıca, çağdaş müzikte marimbaya verilen önemin artışı ile birlikte marimbanın gelecekte nasıl bir yön izleyeceğine dair bir bakış açısı sunulmaya çalışılmıştır. Böylelikle marimbanın geçmişten günümüze uzanan dönüşüm süreci kapsamlı bir şekilde ele alınarak, müzik dünyasındaki yeri ve öneminin daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır. Bu aşamada, mevcut literatürün incelenmesiyle birlikte kaynak taraması yapılmış ve konuyu geniş bir perspektiften sunmak amacıyla betimsel, tarihsel, karşılaştırmalı analiz ve doküman analizi araştırma yöntemlerine başvurulmuştur.

Anahtar kelimeler: marimba, tarih, geleneksel, modern, müzik, evrim

ABSTRACT

The marimba is a percussion instrument whose origins go back centuries and has a wide musical journey from traditional to modern. Nourished by the cultural heritage of Africa and Central America, the instrument has developed structurally and technically over time and has gained an important place in today's music world. Used as a basic element of rhythm and melody in traditional music, the marimba has found new areas of expression in the works of classical music, jazz and contemporary composers since the 20th century.

This study examines the historical origins of the marimba, its place in traditional music and how it adapted to the modern music scene. In this context, the evolution of the instrument from traditional music to modern music genres is detailed. In addition, with the increasing importance given to the marimba in contemporary music, a perspective on the future direction of the marimba is presented. In this way, the transformation process of the marimba from the past to the present has been comprehensively analyzed in order to better understand its place and importance in the world of music. At this stage, a literature review was conducted and descriptive, historical, comparative analysis and document analysis research methods were used to present the subject from a broad perspective.

Keywords: marimba, history, traditional, modern, music, evolution

*Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Arş. Gör. Gökay Bilgiç

E-posta: gokaybilgic@trakya.edu.tr

ORCID: orcid.org/0000-0003-1000-4331

Geliş Tarihi/Received: 06.03.2025

Kabul Tarihi/Accepted: 23.06.2025

Yayınlanma Tarihi/Publication Date: 30.06.2025

Atıf/To cite this article: Bilgiç, G., & Metin İ. G. (2025). The history of marimba and its evolution from traditional to modern music. *Trakya University Journal of Social Sciences*, 27(1), 149-161.

©Telif Hakkı 2025 Yazar. Trakya Üniversitesi adına Galenos Yayınevi tarafından yayımlanmaktadır. Creative Commons Atıf (CC BY) Uluslararası Lisansı ile lisanslanmaktadır. Copyright© 2025 The Author. Published by Galenos Publishing House on behalf of Trakya University. Licensed under a Creative Commons Attribution (CC BY) 4.0 International License.

EXTENDED ABSTRACT

The marimba is a percussion instrument whose origins go back centuries and has gained an important place in both traditional and modern music. This instrument has wooden keys and produces a warm and rich sound with the help of resonator tubes. First used by indigenous communities in Africa and Central America, the marimba has developed structurally over time and has become a means of musical expression in different cultures. Today, the marimba, which has a wide repertoire ranging from classical music to jazz and contemporary music, has an important place in concert halls and academic music studies. This study examines the historical development of the marimba, its place in traditional music and its interaction with modern music. At the same time, in the light of the scientific methods used within the scope of the research, certain findings have been reached regarding the evolutionary process of the marimba.

When discussing the historical process of the marimba, it is first necessary to go back to its origins. Early percussion instruments from Africa were carried to Central America through colonization and migrations, where they were developed by local peoples. Guatemala, Mexico and Ecuador stand out among the countries that have contributed the most to the marimba. Especially in Guatemala, the marimba is considered the national instrument and has an indispensable place in folk music. Initially, the marimba was used in ceremonial music and folk dances. However, this traditional context has changed over time and the instrument has gained a wider range of musical expression.

As of the 20th century, the marimba has not only remained within the framework of traditional music, but has been integrated into different musical genres such as classical music, jazz and contemporary music. In particular, contemporary composers such as Japanese artist Keiko Abe and Brazilian artist Ney Rosauro have expanded the instrument's artistic potential by composing solo works for the marimba. However, the marimba is no longer only a part of folk music, but has also become an important instrument in the works of large orchestras, chamber music ensembles and modern composers. The growing academic and artistic interest in the marimba has also led to changes in the performance techniques and structure of the instrument. Traditionally made of rosewood, marimba keys are now manufactured using different types of wood and even synthetic materials, increasing the durability and sound quality of the instrument.

The spread of marimba education in conservatories and music schools contributes greatly to the development of the technical and artistic dimensions of the instrument. Considered as one of the basic instruments of percussion education in music schools and conservatories, the marimba takes part in many concert halls and festivals around the world. Thus, the development of new methodologies and training techniques specific to the marimba enhances the musical expressiveness of the instrument, contributing to its future adoption by more composers and performers.

This research study aims to explore the historical origins of the marimba, its traditional uses and its evolution in modern music in order to reveal the musical and cultural significance of this instrument. In this context, various scientific research methods were utilized to analyze the historical development and musical evolution of the marimba. First of all, the descriptive research method was used to compile the information in the literature in a systematic way and to create a general framework for the evolution of the marimba. Historical (historiographic) research has been another important method used to reveal the instrument's origins, development processes and changes in different cultures. The comparative analysis method was used to examine the differences and similarities of the traditional and modern marimba conjuncture. Finally, through the document analysis method, reliable data were obtained by evaluating academic studies, articles, theses and books on the instrument in the field of musicology. All these methods are important in detailing how the marimba has changed in the historical context, which cultural factors have influenced it and how it is positioned in today's music scene.

According to the findings, over time, the marimba has ceased to be an instrument used only in traditional rituals and has become an important part of academic music studies and international festivals. Today, the marimba finds its place in orchestral works and jazz bands as well as solo performances, and expands its musical boundaries by integrating with various musical genres. In addition, competitions organized for the marimba have increased the international recognition of the instrument and reinforced the interest of a new generation of musicians in the instrument. Thanks to advances in marimba techniques, artists are now able to perform much more complex and impressive performances using four or six mallets. This has significantly increased the technical capacity of the instrument and made it more dynamic in music.

With the development of technology, new materials and acoustic engineering techniques have been used in marimba construction, and electronic marimbas and digital sound processors allow the instrument to be used in a wider musical context. The growing interest in the marimba, especially in the field of electronic and experimental music, is an indication that the instrument will diversify even further in the future.

In conclusion, this study aims to understand the role of the marimba in the musical world by comprehensively analyzing its historical process and its adaptation to modern music. The data obtained in the light of the research methods reveal in detail the evolution of the marimba from its origins to its current position. The marimba began its journey as an element of traditional music and continues today as a concert instrument with a wide repertoire. With structural and technical developments as well as increased academic and artistic interest, it is anticipated that studies and musical contributions to the marimba will increase in the coming years. In this context, the historical legacy of the marimba and its adaptation to modern music will continue to be an important field of study for musicology and instrumental science (organology) research.

Giriş

Marimba, kökenleri yüzyıllar öncesine dayanan ve kendine özgü sıcak tınısıyla dikkat çeken vurmali bir çalgıdır. Ahşap tuşlardan ve rezonatör tüplerinden oluşan bu çalgı, tokmaklarla vurularak çalınır ve geniş bir ton aralığına sahiptir. İlk bakışta bir ksilofonu andırırsa da, marimbanın rezonatör borularının sağladığı derin ve zengin tonlar, onu diğer benzer çalgılardan ayırmaktadır. Günümüzde solo performanslardan orkestralara, caz gruplarından çağdaş müziğe kadar birçok alanda kendine yer bulan marimba, hem geleneksel hem de modern müzik türlerinde önemli bir çalgı haline gelmiştir.

Marimbanın tarihine bakıldığında, kökenlerinin Afrika ve Orta Amerika'ya dayandığı görülmektedir. Afrika kıtasında kullanılan erken dönem vurmali çalgılar, kolonizasyon ve göçler yoluyla Amerika kıtasına taşınmış, burada yerel halkların kültürel unsurlarıyla harmanlanarak gelişmiştir. Orta Amerika'da, yerel topluluklar tarafından farklı malzemeler ve yapım teknikleri kullanılarak bugünkü modern marimbaya temel oluşturan versiyonlar geliştirilmiştir. Marimbanın ilk prototipleri genellikle dini törenlerde, kutlamalarda ve halk müziğinde önemli bir rol oynamış, zaman içinde bölgesel kültürün ayrılmaz bir parçası olmuştur. Özellikle Guatemala, Meksika ve Ekvador gibi Latin Amerika ülkelerinde marimba, geleneksel müziğin en önemli unsurlarından biri olarak kabul edilir. Bu ülkelerde, marimba toplulukları genellikle yerel festivallerde ve kültürel etkinliklerde sahne alarak halk dansları ve şarkılar eşliğinde performanslar sergilemektedir. Guatemala'da marimba, ulusal enstrüman olarak ilan edilmiş ve nesiller boyu aktarılan önemli bir kültürel miras haline gelmiştir.

20. yüzyıl itibarıyla marimba yalnızca geleneksel müzikle sınırlı kalmamış, klasik müzik, caz ve çağdaş bestecilerin eserlerinde de kendine yer bulmaya başlamıştır. Özellikle Japon besteci Keiko Abe gibi isimler, marimba için solo eserler besteleyerek enstrümanın sanatsal potansiyelini artırmışlardır. Bunun yanı sıra, birçok modern orkestra ve oda müziği grubu, marimbayı geleneksel sınırların ötesine taşıyan eserler icra

etmeye başlamıştır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, sentetik malzemeler kullanılarak üretilen yeni marimba modelleri, çalgının daha geniş bir dinleyici kitlesine ulaşmasını sağlamıştır. Bu aşamada marimba, modern müzik bestecileri için ilham kaynağı olmaya devam etmektedir. Çalgının kendine has tınısı, farklı müzik türlerinde yeni ve özgün seslerin yaratılmasına olanak sağlamaktadır. Bu süreçte, günümüz teknolojisi ile birlikte elektronik müzik içerisinde de kullanılmaya başlanmış ve deneysel müzik türünün önemli bir parçası olmuştur. Bu bakımdan zengin tarihi, çok yönlü kullanım alanları ve kültürel önemiyle günümüzde de müziğin önemli bir parçası olmaya devam etmektedir.

Marimba, müzik eğitiminde de önemli bir yere sahiptir. Müzik okullarında ve konservatuvarlarda, vurmali çalgılar eğitiminin temel çalgılarından biri olarak kabul edilmektedir. Böylelikle genç müzisyenlerin yetiştirilmesinde ve müzik yeteneklerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Günümüzde marimba, sadece geleneksel müziğin bir unsuru olmaktan çıkmış, konser salonlarında, uluslararası festivallerde ve prestijli müzik yarışmalarında kendine güçlü bir yer edinmiştir. Modern besteciler ve virtüözler sayesinde teknik ve sanatsal sınırları genişleyen çalgı, hem solo performanslarda hem de orkestral eserlerde etkileyici bir ifade aracı olarak öne çıkmaktadır. Marimba, sahip olduğu zengin tınısı ve geniş repertuarı ile dünya çapında müzikal çeşitliliğe katkı sağlamaya devam ederken, gelecek nesillerin ilham kaynağı olmaya da devam edecektir. Böylelikle marimbanın tarihsel kökenleri, geleneksel kullanımları ve modern müzikteki evriminin incelenmesiyle birlikte, çalgının müzikal ve kültürel önemi vurgulanmıştır. Çünkü, marimbanın geçmişten günümüze uzanan yolculuğu sadece bir çalgının değil, aynı zamanda insanlığın müzikle olan derin bağının da hikayesidir.

Bu bağlamda, betimsel, tarihsel, karşılaştırmalı analiz ve doküman analizi araştırma yöntemleriyle elde edilen bulgular ışığında, söz konusu derin bağın hikayesi detaylandırılmaya çalışılmıştır.

Marimba'nın Kökenleri ve Tarihçesi

Afrika'da Marimbanın Doğuşu

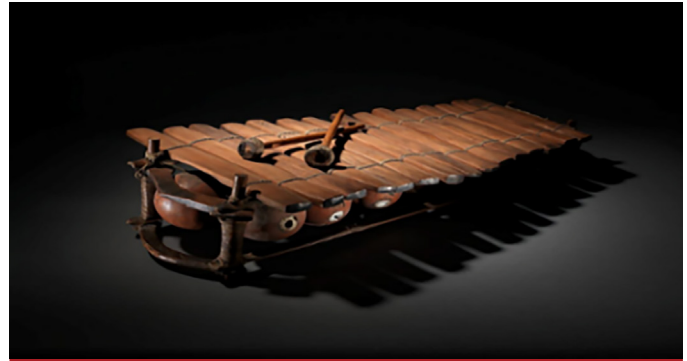
Marimbanın kökeni Afrika'nın Bantu halklarına dayanmaktadır. Bantu'lar Kamerun'un doğusundan Orta Afrika, Doğu Afrika ve Güney Afrika'ya kadar olan Sahra Altı Afrika'da yaşayan 300, 600 arası kadar etnik gruptan oluşan halk topluluklarıdır. Arkeolojik ve etnografik araştırmalar, ilk vurmali çalgıların Sahra Altı Afrika'da M.Ö. 3000 yılı civarında ortaya çıktığını göstermektedir. M.Ö. 1000- M.S. 1500 sırasında, Sahra Altı Afrika'nın geniş bölgelerine yayılan Bantu halkları, müzik geleneklerini ve çalgılarını da beraberinde taşımışlardır (Tracey, 1954: 8). Marimba kelimesi Bantu dillerindeki bir dizi kelimeyle ilişkilidir ve hepsi ya bir ksilofona ya da çeşitli lamellofon türlerinden biri veya mbira gibi başka bir müzik çalgısına ve genel olarak müzikal sese atıfta bulunur. Bu nedenle, Bantu dil sistemlerinde marimba, mbira ve hatta likembe kelimelerinin hepsi ortak bir kelime kökünün varyantları olarak kabul edilmiştir (Garfias, 1983: 205).

Resim 1. Mbira, Metropolitan Sanat Müzesi

Kaynak: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/314335>

Afrika'da marimba, genellikle ksilofon veya değinildiği üzere ksilofon türleri olarak bilinen çalgıların bir çeşidi olarak ortaya çıkmıştır. Bu çalgılar, ahşap çubukların yere kazılan çukurların üzerine yerleştirilmesiyle oluşturulmuş ve çubuklara vurularak ses üretilmiştir. Bu süreçte, Batı Afrika'da *balafon*, Orta Afrika'da *ilimba*, Doğu Afrika'da *amadinda* gibi marimbanın atası sayılabilecek çalgılar farklı kültürlerde yayılmıştır. Ayrıca, her bir ahşap çubuğun altında, sesi güçlendirmek için *kalabash* (su kabağı) rezonatörleri ile geliştirilmiş ksilofonlar, hemen hemen aynı zaman dilimlerinde Orta ve Batı Afrika'da yaygınlaşmaya başlamıştır (Tracey, 1948: 115). Marimbanın evrimleşme sürecini pekiştiren bu tür tokmaklı çalgılar, Afrika'nın çeşitli bölgelerinde bağımsız olarak geliştirilmiş ve farklı tasarımlara sahne olmuştur.

Resim 2. Balafon, Metropolitan Sanat Müzesi

Kaynak: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/501109>

Marimbanın ilk prototipleri gül ve padouk ağacı başta olmak üzere Afrika'nın yerel ağaç türlerinden yapılmıştır. Tuşlar ise abanoz, tik ve venge gibi dayanıklı ve sert ağaçlardan üretilmiştir. Özellikle abanoz ağacı, yoğun ve sert yapısıyla marimba tuşları için ideal bir malzeme olarak tercih edilmiştir (Kurban, 2009: 10). İcrasında genellikle ahşap tokmaklar (malletler) kullanılan marimbanın ses aralığı, çalgının boyutuna ve yapıldığı döneme göre değişkenlik göstermiştir. Geleneksel Afrika marimbaları genellikle 2 ile 3 oktav arasında bir ses aralığına sahiptir. Uzun süre geleneksel müzik türlerinde kullanılan ve fazla yaygın olmayan çalgı, teknolojinin gelişip kültürlerin birbiriyle iletişimini kolaylaştırması sayesinde kısa sürede popüler olmuştur (Bilgiç, 2017: 90).

Marimbanın Latin Amerika'ya Yayılması ve Gelişimi

Marimbanın Latin Amerika'ya yayılması ve gelişimi, Afrika'dan getirilen köleler aracılığıyla, çalgının özellikle Guatemala ve Meksika gibi ülkelerde yerel kültürlerle harmanlanarak farklı biçimler almasıyla teşkil olmuştur. Guatemala'da, marimba yerel halkın topluluk törenleri ve kutlamalarında önemli

bir rol oynamıştır. Önceleri marimba tören, ayin ve hikaye anlatıcılığı gibi etkinlikler bağlamında Mayalı halkın neopagan ritüelleriyle ilişkilendirilmiş ve ahlaksızlık ve sarhoşlukla özdeşleştirilmiştir. Ancak, Katolik misyonerler zamanla marimbayı kendi törenlerine dahil etmişlerdir (Pike, 2004: 21).

Yapısal minvalde ilk emsalleri diatonik (tek sıra tuşlu) olan marimbalar, zamanla kromatik (iki sıra tuşlu) bir yapıya ulaşmıştır. Özellikle 1892'de Meksika'lı müzisyen *Corazon de Jesus Borrás Moreno* ve 1894'de Guatemala'lı müzisyen *Sebastian Hurtado*'nun marimba mekanizmasını kromatik paletle ulaştıran üretimleri, modern marimbanın gelişimine önemli katkı sağlamıştır (Rothe, 2008: 241). Bu dönüşüm, çalgının tonal kapasitesini genişletmiş ve modern marimbanın temelini oluşturmuştur. Böylelikle günümüze ulaşana dek, modern konser marimbaları 4,3 oktavdan 5,5 oktava kadar genişlemiştir.

Resim 3. Sebastian Hurtado, çift sıra tuşlu marimbasıyla

Kaynak: <http://www.hopetstreetmarimba.com/so-who-invented-the-marimba/>

Marimba'nın Geleneksel Kullanımı

Marimba geleneksel olarak Orta ve Güney Amerika'da, özellikle Guatemala, Meksika ve Nikaragua gibi ülkelerde halk müziğinde önemli bir rol oynamıştır. Afrika ile birlikte her iki kıtada da geleneksel törenler ve festivaller kapsamında, düğünler, dini ritüeller ve toplumsal kutlamalarda yaygın olarak kullanılmıştır. Marimba orkestraları halkların, toplulukların ya da kabilelerin yerel müziği ve danslarında sıkça tercih edilmiştir. Bu fenomenlerden yola çıkarak, müziğin ilkel biçimlerinin tamamen ritme dayalı olduğunu söylemek mümkündür. Müziğin köklerine uzanan araştırmalar dahilinde, çeşitli kayıtlar ve kabile yaşamlarının incelenmesiyle ortaya konan bulgulara, ritim olgusunun diğer tüm müzik türlerinin temelini oluşturduğu ve ezgisel kurgudan önce geldiği anlaşılmaktadır (Blades, 1984: 33). Bu bağlamda, diğer vurmali çalgılar gibi, marimbanın cazibesindeki en önemli etken, topluluk törelerinin yerel müziklerinde yansımaları bulan uzunca tek düzeli ritimlerin, esrime durumlarını ortaya çıkaran ritüel ve

inanışlarına uygunluk göstermesidir. Bunun yanı sıra marimba, ritmik işlevselliği tek düzeli de olsa, içerdği ses paleti sayesinde ritmi destekleyici ezgisel ve armonik bir zenginlik sunmuştur.

Afrika Kültüründe Marimba

Marimba ve balafon, özellikle Batı Afrika'da geleneksel dini törenlerde ve ruhani ritüellerde kullanılır. Atalara saygı, doğum, ölüm ve evlilik gibi önemli geçiş törenlerinde icra edilir. Geleneksel Afrika topluluklarında marimba benzeri çalgılar, köyler arasında mesaj iletmek veya hikayeler anlatmak için iletişim amaçlı kullanılmıştır. Halk dansları ve topluluk etkinliklerinde marimba ve balafon, ritmik melodileriyle eğlence müziğinin önemli bir parçası olmuştur (Abiola, 2019: 35-36). Müzik genellikle 12/8'lik metrumda, (2+2+ 3 +2 +3) ya da (2 +3 +2 +2 +3) ritim kalıplarında progresyona tabii tutulmaktadır (Kubik, 2010: 56). Marimbanın Afrika'daki geleneksel kullanımı halen devam etmektedir. Özellikle Gana, Burkina Faso ve Mali gibi ülkelerde marimbanın prototipi olan balafon, geleneksel müziğin ayrılmaz bir parçasıdır. Afrika müzik kültürüyle ilgilenen birçok müzisyen ve araştırmacı, marimbayı günümüz klasik müziği ile harmanlayarak modern düzenlemelerde kullanmaktadır. Marimba, Afrika'dan dünyaya yayılan en önemli vurmali çalgılardan biri olup, hem geleneksel hem de çağdaş müzikte kendine yer edinmeye devam etmekte, aynı zamanda Afrika'nın müzik pedagojisine ilişkin ayrıcalıklı bir önemi de barındırmaktadır.

Resim 4. Marimba ile Afrika'da müzik eğitimi

Kaynak: <https://educationafricablog.wordpress.com/tag/marimba/>

Latin Amerika ve Karayipler'de Marimbanın Yeri

Marimba Latin Amerika ve Karayipler'de özellikle Guatemala, Meksika, Nikaragua, Kolombiya, Ekvador ve Küba gibi ülkelerde geleneksel müziğin önemli bir parçasıdır. İspanyolların sömürge dönemi boyunca Afrika'dan Amerika kıtasına taşınmasıyla bölgede kökleşmiş ve zamanla yerel müzik kültürleriyle harmanlanarak özgün bir kimlik kazanmıştır (Garfias, 1983: 2). Böylelikle, zamanla Maya ve Aztek gibi

yerel kültürlerin etkisiyle değişerek Latin Amerika'ya özgü bir vurmali çalgı haline gelmiştir. Tıpkı Afrika'da olduğu gibi Latin Amerika'da törenler, dini ritüeller, halk dansları ve toplumsal kutlamalar gibi birçok farklı bağlamda kullanılmıştır. Guatemala'da marimba ulusal çalgı olarak kabul görmekte ve Maya kökenli olduğu düşünülen *Marimba de Tecomates* (kabak marimbasi) en eski, geleneksel marimba türü olarak karşımıza çıkmıştır (Neustadt, 2007: 5).

Resim 5. Guatemala, Chichicastenango'da K'ojom ve Marimba de Tecomates çalan K'iche' müzisyenleri

Kaynak: Music and Politics Volume I, Issue 2, (Neustadt, 2007: 6)

Meksika'da marimba, özellikle Chiapas ve Oaxaca bölgelerinde halk müziğinde önemli bir rol oynar. Şenlikler, dini törenler ve yerel festivallerde marimba grupları sahne alır. Mariachi ve diğer geleneksel müzik türleriyle birlikte kullanılan *Meksika marimbasi*, daha büyük ve geniş bir ses aralığına sahip olacak şekilde geliştirilmiştir. Çalgının dans müziklerindeki kullanım alanı ise özellikle son, huapango ve zapateado gibi geleneksel türlerle etkileşim göstererek karşımıza çıkmıştır (Pedelty, 2004: 213). Marimba Nikaragua ve Honduras'ta dini ve toplumsal kutlamalarda kullanılan önemli bir çalgıdır. Marimba de Tecomates'in yanı sıra *Marimba de Arco*, kemerli bir destek sistemi ile yapılan geleneksel bir marimba türü olarak Guatemala ve Nikaragua gibi ülkelerde icra edilebilmektedir. Kolombiya ve Ekvador'un Pasifik kıyılarında, marimba Afro-Kolombiyalı ve Afro-Ekvadorlu topluluklar tarafından korunmuş ve geliştirilmiştir. *Marimba de Chonta*, bu bölgedeki geleneksel marimba türüdür ve chonta adlı sert bir palmye ağacından yapılır. Kolombiya'nın Güney Pasifik bölgelerinde dini ritüeller ve cenaze törenleri gibi çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklerde merkezi bir rol oynar. Çalgı, bölgenin müzikal kimliğinin ayrılmaz bir parçasıdır ve yerel topluluklar arasında nesilden nesile aktarılan bir mirastır. Çalgının yapımı ve icrası, bölgenin zengin kültürel mirasının korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından büyük önem taşır. Marimba de Chonta'nın sesi, Kolombiya'nın Pasifik kıyılarındaki toplulukların direncini ve kültürel kimliğini yansıtan güçlü bir

sembol olarak görülmüştür (Ospino, "Marimba of Chonta", 2025).

Resim 6. Marimba de Chonta icra eden bir müzisyen

Kaynak: <https://elmercurio.com.ec/2024/02/04/la-marimba-resuena-con-ecos-de-una-cultura-que-se-niega-a-morir-en-el-pacifico-colombiano/>

Marimba Küba'da ise rumba, son cubano gibi dans türlerinde ve Afro-Küba ritüellerinde kullanılmıştır. Sonuç olarak marimba, Latin Amerika ve Karayipler bölgesinde sadece müzik çalgısı olmanın ötesinde kimlik, kültürel miras ve toplumsal birlikteliğin sembolü haline gelmiştir. Bahsi geçen ülke ve bölge halkları marimbayı kendi müzik tarzlarına adapte ederek, çalgı üzerinde farklı çalma teknikleri geliştirmiş ve bu yönde müzikal düzenlemeler gerçekleştirmişlerdir. Günümüzde geleneksel ve modern müzik türlerinde kullanılan marimba, Latin Amerika'nın en önemli vurmali çalgılarından biri olarak varlığını sürdürmektedir.

Marimba'nın Modernleşmesi ve Evrimi

Marimbanın modernleşmesi, geleneksel Afrika ve Güney Amerika kökenlerinden başlayarak, 20. yüzyılda orkestral ve solo performanslarda yer bulmasına kadar uzanan bir gelişim sürecini kapsamaktadır. Çalgının yapısal gelişimi ile birlikte standardize edilme aşamasında, özellikle 19. yüzyıl Avrupa'sında önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Öncelikle, ahşap tuşlara boru rezonatörler eklenerek daha güçlü ve zengin bir ses elde edilmiştir. 20. yüzyıl başlarında A.B.D.'de ise, *John Calhoun Deagan* ve *Clair Omar Musser* gibi müzik aletleri yapımcıları marimbayı klasik müzikle uyumlu hale getirmek için çalışmışlardır (Parker, 2010: 10). 20. yüzyılın ortalarından itibaren, orkestralarda ve perküsyon topluluklarında daha fazla yer alan çalgı, solo ve oda müziği türlerinde klasik müzik repertuarına girmeye başlamıştır. Bu aşamada, çalgının 4 oktavlı modelleri geliştirilmiş, daha sonra 5 oktava kadar genişleyen modern konser marimbasi üretilmiştir. Böylelikle çalgının çağdaş müzikte kullanımına ilişkin süreç başlamıştır.

Avrupa ve Kuzey Amerika'da Marimbanın Keşfi

Marimbanın Avrupa ve Kuzey Amerika'da keşfi, sömürgecilik, göç hareketleri ve kültürel alışverişler sayesinde gerçekleşmiştir. Bu süreç, müzikal gelişmelerin yanı sıra çalgının yapısındaki değişimleri de beraberinde getirmiştir. Afrika'da balafonun bir türevi olarak kabul edilen çalgı, 16. yüzyılda Afrika'dan getirilip köleleştirilen insanlar tarafından Orta Amerika'ya taşınmış, burada yerel halkın müzikal gelenekleriyle harmanlanarak gelişmiştir. Özellikle Guatemala, Meksika, Kosta Rika ve Nikaragua gibi ülkelerde hızla popüler hale gelmiş ve geleneksel müzik kültürünün önemli bir parçası olmuştur. Tek sıra halinde düzenlenmiş tahta tuşlardan oluşan geleneksel balafon modeli geliştirilmeye başlanmış ve Latin Amerika'da, çalgıya yeni tasarımlar eklenerek daha büyük ve çok sıralı marimbalar üretilmiştir. Ayrıca rezonatör olarak kullanılan kabakların yerine ahşap veya metal borular kullanılarak model gelişimi sağlanmıştır (Brenner, 2007: 227). Yapımcı Deagan'ın alt boşlukta metal aksamli boruları kullanmasıyla *Steel Marimbaphone* (Çelik Marimba) modelinin ilk üretimleri sunulmuştur ("Deagan, Steel Marimba", 2020).

Resim 7. Deagan'ın marimbafonu, Chicago, Grainger Museum, (1903-1910)

Kaynak: <https://omeka.cloud.unimelb.edu.au/granger/items/show/407>

Marimbanın Avrupa'daki keşfi, 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında gerçekleşmiştir. Bu süreçte Orta Amerika'dan gelen müzik gruplarının Avrupa'daki konser etkinlikleri çalgının tanınması açısından önemli bir paya sahiptir. Özellikle 20. yüzyılın başlarında *Hurtado Brothers Royal Marimba Band* adlı grubun A.B.D. turneleri ile birlikte, 1915'te Panama- Pasifik Uluslararası Fuarı'na Guatemala'dan gelen diğer marimba topluluklarının performans gösterileri Avrupalı ve Amerikalı müzikseverler tarafından büyük ilgi görmüştür ("Hurtado Bros. Royal Marimba Band of ", 2022).

Resim 8. Hurtado Brothers Royal Marimba Topluluğu

Kaynak: <https://pas.org/hurtado-brothers-royal-marimba-band/>

İspanyol ve Fransız ordularında görev yapan müzisyenlerin Latin Amerika'daki görevleri sırasında marimbayla tanışması, çalgının Avrupa müzik kültürüne girmesinde önemli etkenlerden biri olmuştur. Bu doğrultuda, kolonileşme faktörleri de gözetildiğinde, 20. yüzyılın başlarından itibaren Avrupa'nın bazı müzik okullarında çalgının icra yöntemlerine dair eğitsel çalışmalara başlandığı tahmin edilmektedir. 20. yüzyıl ortalarından itibaren A.B.D.'deki müzik konservatuvarları ve üniversiteler, marimbayı eğitim programlarına dahil etmeye başlamıştır. C. Omar Musser, marimba repertuarının genişletilmesi ve çalgının konser müziğinde yer alması yönünde önemli katkılar sağlamıştır (Kastner, 1989: 30-32). Bugün marimba, Avrupa ve Kuzey Amerika'da akademik müzik disiplininin bir parçası olmuştur. Marimba için bestelenmiş yapıtların sayısı hızla artarken, solo ve orkestra müziklerinde yaygın olarak kullanılmaktadır.

Çağdaş Marimba Yapımı ve Teknolojisi

Hemen hemen tüm çalgılar gibi marimba da çalgı bilimi literatürünün kadim köklerine uzanan evrimsel bir kronolojik geçmişe sahiptir. Farklı boyutlardaki ahşap tuşların bir çerçeve üzerine yerleştirilmesiyle yapılandırılan geleneksel marimbalarda her tuşun altında sesin yankılanmasını ve derinleşmesini sağlayan metal rezonatörler konumlandırılmıştır. Modern marimbalarda ise bu yapı korunmakla birlikte, kullanılan malzemelerde ve tasarımda yenilikler yapılmıştır. Özellikle tuşların üretiminde, dayanıklılığı artırmak ve farklı tınılar elde etmek amacıyla çeşitli ahşap türleri ve sentetik malzemeler kullanılmaktadır. Rezonatörler de alüminyum gibi hafif metallerden üretilerek çalgının taşınabilirliği ve akustik performansı iyileştirilmiştir (Banta, 1997: 19). Çağdaş marimba yapımında, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte üretim süreçleri de modernleşmiştir. *Bilgisayar destekli tasarım (CAD)* ve *sayısal kontrollü (CNC)*

makinelere, tuşların ve diğer bileşenlerin hassas bir şekilde üretilmesine olanak tanımaktadır. Bu sayede, her bir tuşun doğru frekansta titreşmesi ve istenilen tınıyı vermesi sağlanmaktadır. Ayrıca, bazı modern marimbalarda elektronik amplifikasyon sistemleri entegre edilerek çalgının sesinin daha geniş alanlara ulaşması ve farklı müzikal ortamlarda kullanılabilmesi mümkün kılınmıştır (Moyo ve Muranda, 2024: 77). Günümüzde birçok üretici, optimum ses üretmek için özel olarak tasarlanmış sentetik ahşaplar kullanmaktadır. Tuşlar tipik olarak 4 ila 6 cm genişliğinde ve 19 ila 45 cm uzunluğundadır. Yapısal nitelikleri ses üretiminde çok önemli bir rol oynayan çalgının alt kısmının hafif bir kemer şeklinde oyulması düşük tonların netliğini artırmada önemli bir etken olmuştur. Böylelikle kemer ne kadar derin olursa, perdenin frekansı da o kadar düşük olmaktadır (“Marimba: Between History and”, 2024). 1940’lı yıllardan itibaren marimba, A.B.D.’de ticari olarak üretime sunulmuştur. Bu süreçte, Yamaha ve Musser gibi firmalar modern marimbaların üretiminde öncü konumuna gelmiştir. Üretim piyasasındaki bu gelişme, çalgının konser salonlarında ve akademik çevrelerde daha sık kullanımında önemli faktörlerden biri olmuştur.

Resim 9. Günümüz konser marimbasından bir model örneği

Kaynak: <https://en.wikipedia.org/wiki/Marimba>

Orkestra ve Konser Etkinlikleri Kapsamında Marimbanın Gelişim Süreci

Marimbanın yapısal evrimi performans olanaklarını da genişletmiştir. Başlangıçta 3 ve 3,5 oktavlık sınırlı bir oktav aralığına sahip olan çalgı, zamanla 5 oktavlık konser marimbasına dönüşerek daha geniş bir repertuarın icrasına imkan tanımıştır. Buna ek olarak, 2 veya 3 kişiyle çalınabilen 6 oktavlık marimbalar da sunmuş olduğu geniş ses paletiyle sıklıkla icra edilmektedir (Kurban, 2009: 17, 52). Bu tür gelişmeler, marimbanın orkestra ve solo performansındaki rolünü güçlendirmiştir. Marimbanın orkestralardaki kullanımı, 20. yüzyılın başlarından itibaren artış göstermiştir. Özellikle *Paul Creston*, *Darius Milhaud*, *James Basta* ve *Robert Kurka* gibi besteciler marimba için konçertolar yazarak çalgının solo performansındaki potansiyelini ortaya

koymuşlardır. Brezilyalı besteci ve marimba virtüözü *Ney Rosauro* da bu alanda önemli katkılarda bulunmuş, besteleri ve teknik çalışmalarıyla marimba repertuarını zenginleştirmiştir (Kurban, 2009: 33, 50). Günümüzde marimba, zengin tınısı ve geniş tonal çeşitliliği sayesinde orkestralarda, oda müziği topluluklarında ve solo performanslarda sıkça tercih edilen bir çalgı haline gelmiştir. Özellikle çağdaş besteciler, marimbanın zengin ifade gücünden faydalanarak modern üretimler sunmuşlar ve marimbayı geleneksel stillerin yanı sıra deneysel stillerde de kullanmışlardır. Ayrıca, Latin Amerika kültürüne duyulan ilginin artmasıyla birlikte popülerleşen marimba, geleneksel müzik festivallerinde ve dünya müziği konserlerinde sıklıkla yer almaktadır.

Marimba'nın Modern Müzikteki Yeri

Marimba, modern müzik anlayışında geleneksel ya da çağdaş stillerde üretimlerini sunan besteciler tarafından sıklıkla tercih edilen vurmalı çalgılardan biri haline gelmiştir. Ahşap yapı olmasına rağmen, özellikle çift malletle icrasında zengin ve dolgun niteliklerde tınısal bir renk sunmuştur. Böylelikle müziğin armonik arka planını yeterince doldurmuştur. Çalgı 5,5 oktavdan 6 oktava varan ses paletiyle solo performanslardan orkestral eserlere kadar geniş bir kullanım alanını içerir. Buna ek olarak, usta icracıların çalgı üzerinde dört ya da altı mallet kullanarak çok daha karmaşık ve etkileyici performanslar sergilemesi, çalgının en üst seviyelere ulaşan sıra dışı icra tekniklerini de açığa çıkarmıştır. Bu olgu, çalgının teknik kapasitesini önemli ölçüde artırmış ve müzikte daha dinamik bir kullanım alanı bulmasını sağlamıştır (Ford, 2005: 44). 20. yüzyıldan itibaren caz, pop ve çağdaş klasik müzikte daha fazla yer bulan çalgı, özellikle minimalizm ve deneysel müzik akımları yelpazesinde önemli bir rol oynamaktadır. Modern besteciler marimbayı genişletilmiş tekniklerle kullanarak dinamik yapılar da yenilikçi eserler ortaya koymuştur. Bu minvalde marimba, geleneksel Afrika müziğinin süregelen ritim kalıplarını modern müzik stilleriyle harmanlayıp, eklektik üsluplarda yapıtlarını sergileyen Terry Riley ve Steve Reich gibi besteciler ile birlikte aynı zamanda bu türün dinleyicileri için sembolik bir öneme sahiptir (Metin, 2018: 46). Ayrıca, elektronik müzikle sentezlenerek kullanımı, yeni ses dünyalarının açılımına katkıda bulunmaktadır. Sahip olduğu olanaklar dahilindeki sıcak ve dolgun tonlar, solo ve topluluk müziklerinde etkileyici bir atmosfer oluşturmaktadır. Bu bakımdan marimba, günümüz konservatuvar ve müzik topluluklarında popüler bir çalgı olarak kabul edilmektedir.

Marimbanın Klasik ve Senfonik Müziğe Entegrasyonu

Marimbanın klasik müziğe entegrasyonu, 20. yüzyılın başlarında başlamıştır. Besteciler, marimbanın benzersiz tınısını keşfederek, eserlerinde yer vermeye başlamışlardır. Özellikle solo performanslar ve konçertolarda marimba, ifade gücü yüksek bir çalgı olarak öne çıkmıştır. Teknolojik gelişmelerle

birlikte marimba yapımındaki yenilikler, çalgının klasik müzikte kullanımındaki cazibesini artırmıştır. Senfonik orkestralarda marimbanın kullanımı, orkestral paletin genişlemesine katkıda bulunmuştur. Besteciler, marimbanın sıcak ve derin tonlarını, orkestral dokuların zenginleştirilmesi amacıyla kullanmışlardır. Bu sayede marimba, senfonik eserlerde hem ritmik hem de ezgisel roller üstlenmiştir. Özellikle 20. yüzyılın ortalarından itibaren, marimba için yazılan eserlerin sayısında belirgin bir artış gözlenmiştir. *Claude Debussy*, *Bela Bartok* ve *Darius Milhaud* gibi Avrupalı bestecilerin egzotik çalgılara ilgi göstermesi ile birlikte marimba önemli bir keşif olmuştur. 20. yüzyılın başlarında *Leopold Stokowski* gibi orkestra şefleri, marimbayı batı müziğine entegre etme çabaları göstermeye başlamıştır (Stokowski, 1943: 67).

Heitor Villa-Lobos'un *Uirapuru* senfonik şiiri (1917), orkestra içinde marimbaya yer verilen erken dönem örneklerden biridir. Darius Milhaud, *Les Choephores* (1915-1916) isimli orkestral yapıtında, marimbayı etkileyici bir renk katmanı olarak değerlendirmiştir. Carl Orff, meşhursahne kantatı *Carmina Burana* (1936) yapıtında, marimba ve diğer perküsyon çalgıları ritmik ve dramatik vurgular için kullanılmıştır. Ayrıca bu eser, perküsyonun orkestral müzikte önem kazanmaya başladığı önemli bir dönemi de işaret etmiştir. Bu örnekler, 20. yüzyılın ilk yarısında marimbanın henüz yaygın bir orkestra çalgısı olmamasına rağmen, özellikle renkli tınısı nedeniyle belirli eserlerde kullanıldığını gösterir. Ancak marimbayı bir solo çalgısı olarak öne çıkaran eserler, büyük ölçüde 1940'lardan sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. Paul Creston'un 1940'da bestelediği *Concertino for Marimba and Orchestra* eseri ile Darius Milhaud'nun 1949'da bestelediği *Concerto pour Marimba et Vibraphone, un Seul Exécuteur* eseri, erken dönem marimba konçertolarından örnekler olarak karşımıza çıkmıştır (Conklin, 2004: 18-32). Marimbanın klasik ve senfonik müziğe entegrasyonunda, Japon marimba virtüözü *Keiko Abe*'nin (1937) katkıları önemlidir. Abe, marimbanın solo çalgı olarak tanınmasına ve repertuarının genişlemesine önemli katkılarda bulunmuştur. Sanatçının çabaları sayesinde marimba, günümüzde solo ve orkestral eserlerde sıkça kullanılan bir çalgı haline gelmiştir (Kite, 2007: 262, 263). Brezilyalı perküsyon sanatçısı ve besteci *Ney Rosauro* (1952) Abe gibi önde gelen isimlerdendir. Bestecinin en önemli eserlerinden biri olan *Marimba Concerto No.1* marimba repertuarının en çok seslendirilen ve ilgi gören konçertolarından biri olmuştur.

Marimbanın Caz ve Popüler Müzikte Kullanımı

Marimba, caz müziğinde özellikle ritmik ve ezgisel renkliliği artırmak amacıyla kullanılmış ve cazın dinamik katmanlı yapısını zenginleştirmiştir. Çalgının geniş ses aralığı ve çok yönlülüğü, caz müzisyenlerine doğaçlama ve armonik keşifler için geniş bir alan yaratmıştır. Ayrıca, davul seti, bongo, conga ve vibrafon gibi çalgılarla birlikte, caz müziğine ritmik bir çeşitlilik sunmuştur (Middleton, 2003: 19). Davul, özellikle swing

ritmiyle bütünleşerek cazın karakteristik dans edilebilir yapısını ortaya çıkarırken, marimba bu ritmik yapıya ezgisel derinlik sağlamıştır. Marimba, 20. yüzyılın başlarında caz müziğinde kendine yer bulmaya başlamıştır. Özellikle 1920 ve 1930'lu yıllarda vodvil şovlarında ve dans orkestralarında kullanılmıştır. *Red Norvo*, caz müziğinde vibrafon ve marimbayı kullanan ilk önemli müzisyenlerden biridir ve 1930 ve 1940'lı yıllarda kendi gruplarında marimbayı kullanarak caz müziğine yeni bir soluk getirmiştir (Berendt, 2010: 313, 314). Günümüzde marimba, caz müziğinde solo performanslarda, caz gruplarında ve daha geniş çaplı caz orkestralarında kullanılmaktadır. *Gary Burton* modern cazda marimba kullanımının öncülerinden biridir. Burton, marimbayı caz müziğinin doğaçlama ve armonik yapısına uygun bir şekilde kullanarak çalgının potansiyelini ortaya çıkarmıştır; Burton (2013: 18). Caz müziğinde marimba kullanan diğer önemli müzisyenler arasında *Mike Mainieri*, *Dave Samuels* ve *Stefon Harris* sayılabilir.

Marimba popüler müzikte ise, 1950'lerden itibaren ezgisel ve ritmik bir araç olarak farklı gruplar ve sanatçılar tarafından kullanılmıştır. Akustik ya da elektronik biçimlerde kullanılan çalgının tınısı, popüler müzik şarkılarına farklı bir atmosfer getirmiştir. Bu bağlamda, özellikle Güney Amerika ve Afrika'nın egzotik ve tropikal müzik türleri ile bir etkileşimden bahsetmek mümkündür. The Beach Boys'un *Good Vibrations* şarkısı, marimbanın popüler müzikteki en bilinen örneklerinden biridir. The Rolling Stones'un *Under My Thumb* ve ABBA'nın *Mamma Mia* gibi meşhur şarkılarında marimba motiflerine rastlamak mümkündür. Çağımızın en popüler rock gruplarından biri olan Radiohead grubunun *Kid A* albüm çalışmasında aynı isimli parçasındaki marimba kullanımı çeşitli elektronik unsurlarla sentezlenmiş ve deneysel bir ortam hazırlanmıştır. Sonuç olarak, marimbanın etnik ve egzotik tınısı bu tür kullanımlarla birlikte popüler müziğe alternatif bir renk sunmuştur.

Film Müzikleri ve Deneysel Bestelerde Marimba

Marimba, film müziklerinde özellikle gizemli, hüznü veya egzotik atmosferler yaratmak için kullanılmaktadır. Çalgının kendine özgü tınısı, filmin duygusal tonunu güçlendirmeye yardımcı olur. Bazı besteciler, belirli karakterlerin temalarını oluşturmak için marimbaya başvurarak film karakterinin kişiliğini veya duygusal durumunu müzikal olarak ifade etmişlerdir. Bu sebeple film müziklerinde marimba kullanımına dair en bilinen örnekler bazı gerilim ve gizem türlerini içermektedir. *The Talented Mr. Ripley* filminde besteci *Gabriel Yared*, baş karakterin kimlik ve arzu temalarını yansıtmak için marimbayı kullanarak, akılda kalıcı bir ortam yakalamıştır. Benzer şekilde, *The Last of Us* dizisinde *Gustavo Santaolalla*, kıyamet sonrası (apokaliptik) anlatının duygusal ağırlığını baskın kılmak için marimbanın akılda kalıcı sesini kullanmıştır. Bir başka örnek, *Coco* animasyon filminde marimba kullanımıdır. *Michael Giacchino* tarafından bestelenen

film müziğinde, filmin kutlama sahnelerinde marimba ön plana alınmıştır (Silviya, “The Marimba’s Role in Film”, 2024).

Marimba, geniş ses aralığı ve farklı çalış teknikleri sayesinde deneysel işlere girişen besteciler için ilgi çekici bir çalgıdır. Özellikle 20. yüzyılın sonlarında, Avrupa müzik kültürüne tutarlı ve yapıcı bir şekilde entegre olan çalgının 6 oktavlık ses aralığına sahip modelleri, çalgının çeşitli müzik türlerindeki kullanım alanını genişletmiştir. Bu aşamada sanatçılar, elektronik cihazlarla entegre edilen marimbanın ses alanını genişletmiş ve değiştirmişlerdir. Bu olgu, deneysel bestelerde marimbanın kullanımını artırmıştır.

Steve Reich, Gavin Bryars ve Jacop Druckman gibi çağdaş besteciler, hazırlanmış marimba tekniklerini elektronik efektlerle sentezleyerek farklı akustik tınlar yakalamıştır. Bu bağlamda hazırlanmış marimba tuşlarının ucuna ya da kenarlarına arşe çekmek gibi yöntemler kullanılabilenmekte ya da aynı uygulama vibrafon üzerinde yapılarak marimbanın doğal sesiyle birleştirilmektedir. Steve Reich’in *Sextet* (1984), Jacop Druckman’ın *Reflections on the Nature of Water* (1986) ve Gavin Bryars’ın *The Other Side of the River* (2015) yapıtları, bu tür deneysel uygulamaların nitelikli örneklerinden bazılarıdır.

Resim 10. Hazırlanmış marimbada arşe çekme tekniği

Kaynak: Medya kaynağı; <https://www.youtube.com/watch?v=QBqBLjeBN6A>

Bu örneklere ek olarak, Christos Hatzis’in *Fertility Rites* (1997) isimli yapıtı, teyp kaydıyla birlikte marimbanın çağdaş kullanım tekniklerini harmanlayan deneysel bir çalışmanın ürünü olarak karşımıza çıkmıştır. Diğer yandan Emmanuel Sejourne, *Concerto for Marimba and Strings* (2005) isimli yapıtında çalgının tüm teknik olanaklarını zorlamış ve çağdaş marimba literatürüne yeni bir soluk getirmiştir. Sonuç olarak, marimba film müziklerinde ve deneysel üretimlerde, nitelikli tınısı ve geniş ifade olanaklarıyla önemli bir rol oynamaktadır. Besteciler ve icracı müzisyenler, marimbanın sunduğu zengin

ses paletini kullanarak, dinleyicilere farklı ve derinlikli müzikal deneyimler sunmaya devam etmektedir.

Önde Gelen Marimba Sanatçıları Ve Marimba İçin Düzenlenen Festivaller – Yarışmalar

Günümüzde marimba, özellikle Latin Amerika, Japonya ve A.B.D. gibi ülkelerde popülerdir. Son dönemlerde konserler, sahne performansları, festivaller ya da eğitsel açıdan ustalık sınıfı etkinlikleri gözetildiğinde Avrupa ülkelerinde de revaçta olan bir çalgı olduğu anlaşılmaktadır. Bu aşamada, orkestralarda, çalgının kendisi için yazılmış konçerto ya da solo yapıtlardaki kullanımıyla birlikte repertuvar niceliği giderek artmıştır. Ayrıca, asıl olarak farklı bir çalgı için yazılmış belli başlı yapıtların marimba için uyarlanması (transkripsiyon), çalgının repertuvarını genişletmiş, aynı zamanda çalgının tekniksel gelişimi için önemli bir röper noktası oluşturmuştur. Bu doğrultuda marimba tıpkı piyano, keman, klarnet ya da benzer çalgılar gibi icra ustalığı (virtüözite) gerektiren çok yönlü bir çalgı konumuna ulaşmıştır. Hatta, örnek verilen çalgıların dünyaca ünlü usta icracıları gibi tıpkı marimba ustalarına da fenomen gözüyle bakılan bir algı yerleşmiştir.

Öncü Marimba Sanatçıları

Söz konusu usta icracılardan biri de şüphesiz *Keiko Abe*’dir. Japon sanatçı, marimbanın modern bir solo çalgı olarak gelişmesine önemli katkılarda bulunmuş ve marimba için birçok eser besteleyerek çok sayıda çağdaş besteciye ilham vermiştir. Ayrıca sanatçı, Yamaha firması ile birlikte çalışarak modern 5 oktavlı konser marimbalarının gelişiminde öncü rolü üstlenmiştir. Besteci ve icracı kimliğinin yanı sıra, diğer bestecilerin eserlerini sipariş ederek, özellikle genç bestecileri teşvik etmiştir (Thomas, 2020: 165, 167). *Prism Rhapsody*, *Memories of the Seashore*, *Wind in the Bamboo Grove* ve *Dream of the Cherry Blossoms* en bilinen eserlerinden bazılarıdır. *Leigh Howard Stevens* (1953), dört baget tekniğini, çarpraz tutuş stiliyle birlikte ileri seviyelere taşıyan ve *Stevens Tekniği* olarak bilinen yöntemi geliştiren A.B.D.’li öncü sanatçıdır (Hoffman, 2017: 133). Marimba için düzenlemeler ve solo performanslarıyla tanınan sanatçı, marimbanın modern müzikte gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. *Method of Movement for Marimba* isimli metot kitabı, marimba icracıları için en önemli kaynaklardan biri olarak kabul edilmektedir. *Nancy Zeltsman* (1958), marimbanın klasik müzik dünyasında kabul görmesini sağlayan ve solo marimba repertuvarının gelişimine önemli katkılar sağlayan A.B.D.’li sanatçıdır. Zeltsman marimba festivalinin kurucusu ve sanat yönetmeni olan sanatçı, Boston Conservatory ve Berklee Music School’da uzun yıllar eğitim vermiştir (“A soulful marimba player”, 2024). *Gordon Stout* (1952), marimba için yazılmış en zor eserlerden bazılarını besteleyen ve icra eden öncü sanatçılardandır. Aynı zamanda besteci ve eğitimci kimliğiyle de bilinen sanatçının *Two Mexican Dances* isimli yapıtı, marimba repertuvarının en meşhur parçalarından biridir. Ithaca College’de uzun yıllar eğitmenlik yapan sanatçı, icra tarzı, teknik yetkinliği

ve müzikal derinliği ile ön plana çıkmıştır (Cirone, 1986: 50). Sırp sanatçı *Nebojsa Jovan Zivkovic* (1962) *Ilijas, Trio per Uno* ve *Marimba Concerto No. 1* gibi önemli besteleriyle bilinen ve dünya çapında solo konserler veren önemli bir sanatçıdır (“Biography, Nebojsa Jovan Zivkovic”, 2021). Avusturya’da Anton Bruckner Private University’de 23 yaşında profesörlüğe atanan Romanyalı sanatçı *Bogdan Bacanu* (1975) özellikle Barok müzik üslubunun marimbaya uyarlanmasına yönelik çalışmalarıyla ön plana çıkmıştır. Bu çalışmalardan *J. S. Bach- Harpsichord Concertos arranged for Marimba* isimli eseri kayda değer örneklerdendir (Oron, “Bogdan Bacanu, Marimba, Arranger”, 2017).

Marimba Festivalleri ve Yarışmaları

Marimba, günümüzün en popüler çalgılarından biri olarak çeşitli festival ve yarışma etkinliklerine konu olmaktadır. Düzenlenen festivaller ve yarışmalar, marimba sanatçıları için önemli bir buluşma platformu oluşturmaktadır. Böylelikle çalgının tanıtımı ve gelişimi desteklenmektedir. Uluslararası çapta en bilinen, yüksek prestijli festival ve yarışma etkinlikleri şunlardır:

1-World Marimba Competition (Dünya Marimba Yarışması): Belli periyotlarda Stuttgart merkez olmak üzere, Okaya ve Shanghai gibi şehirlerde düzenlenen etkinlik, dünya çapında en prestijli marimba yarışmalarından biri olarak kabul edilmektedir. Solo ve oda müziği kategorilerinde düzenlenen yarışma, dünyanın önde gelen marimba sanatçılarını bir araya getirmekte ve kazananlara önemli ödüller sunmaktadır.

2-Universal Marimba Competition and Festival (Uluslararası Marimba Yarışması ve Festivali): Dünyanın en saygın marimba yarışmalarından biri olarak kabul edilen etkinlik, Belçika’nın Sint-Truiden kentinde düzenlenir. Üst düzey jüri üyeleri ve katılımcılar ile profesyonel bir platform sunulmaktadır.

3-International Marimba Festival Congress and Competition (Uluslararası Marimba Festivali Kongresi ve Yarışması): Almanya’nın Bamberg kentinde, genellikle iki yılda bir yapılan etkinlik, usta müzisyenlerin atölye çalışmaları ve konserleri ile kapsamlı bir festivale ev sahipliği yapmaktadır. Dünyanın dört bir yanından gelen yetenekleri bir araya getiren etkinlik, sanatçılar ve akademisyenler için önemli bir yer tutmaktadır.

4-PASIC- Percussive Arts Society International Convention (Perküsyon Sanatlar Derneği Uluslararası Kongresi): Marimba dahil olmak üzere vurmali çalgılar için dünyanın en büyük organizasyonlarından biridir. A.B.D. Indianapolis’ta her yıl kasım ayında düzenlen etkinlikte, ünlü perküsyon sanatçıları konserler, seminerler ve ustalık sınıfları düzenlemektedir.

5-Taiwan International Percussion Convention - Marimba Competition (Tayvan Uluslararası Perküsyon Kongresi - Marimba Yarışması): Tayvan Taipei’de dört yılda bir düzenlenen

etkinlikte, marimba ve diğer perküsyon çalgıları için dünya çapında yetenekler bir araya gelmektedir. Asya’nın en önemli etkinliklerinden biri olarak kabul edilmektedir.

6-Marimbafest (Marimba Festivali): Batı Avustralya’nın Mount Lawley kentinde her yıl düzenlenen önemli festivallerden biridir. Solo marimba ve ensemble kategorilerindeki yarışmaların yanı sıra, ustalık sınıfları ve konserler içeren kapsamlı bir programa ev sahipliği yapılmaktadır. Bu bakımdan, pedagojik yönlerden ön plana çıkan bir festivaldir.

Resim 11. Marimbafest’den; 30 Kasım 2024, Foto: Tomas Björn

Kaynak: <https://www.marimbafest.com>

Bu festivaller ve yarışmalar, kadim bir geçmişin ürünü olan marimbanın tarihsel evriminde, yapısal ve icra bakımından nasıl bir gelişime tabii olduğunun nitelikli bir göstergesi olmaktadır. Aynı zamanda sanatçılar için kariyerlerini geliştirme ve uluslararası alanda tanınma açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Sonuç olarak, marimba sanatçıları için önemli bir buluşma platformu oluşturan bu tür organizasyonlar, marimba müziğinin gelecek nesillere aktarılmasında önemli roller üstlenmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Marimba, kökeni Afrika’ya dayanan ve zaman içinde Orta Amerika ve Latin Amerika’da popülerlik kazanmış bir vurmali çalgıdır. Köklü geçmişi ve etkileyici ses yapısıyla günümüzde geleneksel ve çağdaş müzik türlerinde önemli bir yer edinmiştir. Özellikle 20. yüzyılda besteciler, marimba için birçok önemli eser yazmış ve çalgının teknik ve müzikal potansiyelini genişletmişlerdir. Orkestral eserlerden solo performanslara, cazdan dünya müziğine kadar geniş bir repertuvar yelpazesine ulaşan çalgı, dünyanın dört bir yanında büyük ilgi görmektedir. Çalgının kendine özgü sıcak ve dolgun sesinin yanı sıra ezgisel ve armonik tınısındaki nitelikler, müzik türlerinin her birine farklı zenginlikler sunmaktadır. Teknolojinin gelişimiyle

birlikte marimba yapımında kullanılan malzemeler ve akustik tasarımlar yenilenmiş, bu sayede daha geniş ses aralıkları ve zengin tonlar elde edilmiştir. Bu tür gelişmeler, çalgının çağdaş müzikteki deneysel kullanımına önemli ölçütler sağlamasında etken olmuştur.

İcra tekniklerinin genişlemesi ve yeni nesil marimba sanatçıların yaratıcı performansları, çalgının günümüzdeki seçkin konumunu daha da sağlamlaştırmıştır. Özellikle Japonya, A.B.D. ve Avrupa’da marimba festivalleri, yarışmalar ve atölyeler düzenlenmesi çalgının küresel çapta tanınırlığını artırmaktadır. Bu süreçte, marimba festivalleri ve yarışmalarının sayısı daha da artırılarak, genç yeteneklerin keşfedilmesi ve marimba sanatçıların bir araya gelerek bilgi alışverişinde bulunmaları sağlanabilir.

Eğitimi de giderek yaygınlaşan marimba, birçok konservatuvarın ve müzik okulunun ders programında yer almakla birlikte genç nesillerin ilgisini çekmektedir. Bu aşamada marimbanın daha fazla müzisyen ve dinleyici kitlesine ulaşabilmesi için eğitim programları ve atölye etkinlikleri nitelikli düzeylerde artırılmalıdır. Böylelikle marimba performansları ve eğitimleri, dijital platformlar aracılığıyla daha geniş kitlelere yayılabilirse çevrim içi dersler, konser yayınları ve interaktif içeriklerle çalgının daha fazla tanınması sağlanabilir. Ayrıca, marimba için yeni bestelerin üretilmesi ve bu bağlamda çağdaş bestecilerin teşvik edilmesi, çalgının repertuarını genişleterek klasik ve modern müzikteki yerini güçlendirecektir. Diğer yandan marimbanın popüler müzik türlerine entegrasyonu sağlanarak, daha geniş bir dinleyici kitlesine ulaşması desteklenmelidir. Bu süreçte de çalgının film müzikleri, animasyonlar, reklamlar ve bağımsız müzik projelerinde daha sık kullanılması için yapımcılar ve besteciler teşvik edilmelidir.

Marimba, diğer perküsyonlara kıyasla daha pahalı ve taşınması zor bir çalgıdır. Bu nedenle, özellikle gelişmekte olan ülkelerde marimba üretiminin yerel olarak desteklenmesi ve daha uygun fiyatlı modellerin geliştirilmesi, çalgının rahat bir şekilde kullanımına ve yaygınlaşmasına katkıda bulunabilir.

Marimbanın geleneksel formlarının ve kültürel köklerinin korunması, çalgının zengin tarihini gelecek nesillere aktarmak açısından önemlidir. Bu amaçla, Afrika, Orta ve Latin Amerika’daki geleneksel marimba müziği üzerine araştırmalar ve belgesel çalışmaları desteklenmelidir.

Sonuç olarak, marimba, hem geleneksel hem de modern müzik dünyasında önemli bir yere sahiptir. Ancak, çalgının potansiyelini tam olarak gerçekleştirebilmesi için eğitim, tanıtım ve repertuar gelişimi gibi alanlarda daha fazla çaba gösterilmesi gerekmektedir. Çalgı, günümüzde geleneksel ve çağdaş müzik türlerinde kendine sağlam bir yer edinmiş olsa da, çalgının daha fazla tanıtılması ve kullanımı için eğitim, beste çalışmaları ve dijitalleşme gibi alanlarda yeni adımlar atılması önemlidir. Bu adımlar, marimbanın gelecek nesiller tarafından da benimsenmesini

ve sevilmesini sağlayacak ve çalgıyı geleceğin müziğinde çok daha önemli bir konuma taşıyacaktır.

Etik Beyan

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulduğu beyan edilmiştir.

Etik Kurul Onayı

Araştırmanın etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalardan olduğu beyan edilmiştir.

Çıkar Çatışması ve Finansal Katkı Beyanı

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması ve finansal katkı beyan edilmemiştir.

Yazarlık Katkı Beyanı

Çalışmanın tüm aşamaları yazarlar tarafından tasarlanmış ve hazırlanmıştır.

Kaynaklar

- Abiola, M. O. (2019), *History Dances: Chronicling The History of Traditional Mandinka Dance*, New York, Routledge Taylor & Francis Group.
- Banta, C. C. (1997), *Marimba Bar Fabrication and Tuning*, U.S.A., Funhouse Press
- Bilgiç, G. (2017), *Çağdaş dönemde vurmali çalgıların yeri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trakya Üniversitesi.
- Blades, J. (1984), *Percussion Instruments in Their History*, London, Faber and Faber Limited.
- Berendt, E. J. (2010), *Caz Kitabı, Ragtime’den Fusion ve Sonrasına*, İstanbul, Ayrıntı Yayınları.
- Brenner, H. (2007), *Marimbas in Lateinamerika*, Hildesheim, George Olms Verlag.
- Burton, G. (2013), *Learning to Listen: The jazz Journey of Gary Burton: An Autobiography*, Boston, Berklee Press Publications.
- Cirone, A. J. (1986), *Master Technique Builders for Vibraphone and Marimba: Two and Four Mallet Technical Exercises by Leading Concert and Recording Artists*, California, Alfred Music.
- Conklin, M. C. (2004), *An Annotated Catalog of Published Marimba Concertos InThe United States From 1940- 2000*, University of Oklahoma.
- Ford, M. (2005), *Marimba: Technique Through Music: A Collection of Etudes Designed to Develop Technique for the Intermediate Four-Mallet Marimbist*, Tennessee, Innovative Percussion Inc.
- Garfias, R. (1983, Autumn/Winter), The Marimba of Mexico and Central America, *UC Irvine, Vol.4/2*, s: 203-228, DOI: 10.2307/780267
- Hoffman, S. (2017), *The Band Teacher’s Percussion Guide: Insights In Playing and Teaching Percussion*, New York, Oxford University Press.
- Kastner, K. S. (1989), *The emergence and evolution of a generalized marimba technique*, Degree of Doctor of Musical Arts, Graduate College of The University, Urbana, Illinois.
- Kite, Rebecca (2007), *Keiko Abe A Virtuostic Life*, Michigan, GP Percussion,
- Kubik, G. (2010), *Theory of African Music, Volume II*, Chicago, The University of Chicago Press.

Kurban, Ö. (2009), *Marimba'nın yapısal ve tınısal analizi, marimba repertuvarı, Ney Rosauro'nun marimba müziğine katkıları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Güzel Sanatlar Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

Metin, İ. G. (2018), *Philip Glass'ın piyano edebiyatındaki yeri ve öneminin incelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trakya Üniversitesi.

Middleton, E. S. (2003), *The grateful marimbist Spencer technique and the marimba music of Julie Spencer*, Doctor of Musical Arts, The University of Texas at Austin.

Moyo, A., Muranda R., (2024, September), Tracing the Modern Technology Applied in Marimba and Mbira Making in Zimbabwe, *African Musicology Zimbabwean Past, Present and Future* (pp.67-82),. Utafity Foundation.

Neustadt, R. (2007, Summer), Reading Indigenous and Mestizo Musical Instruments: The Negotiation of Political and Cultural Identities in Latin America, *Music and Politics Volume I, Issue 2*, s:1-20, DOI: <https://doi.org/10.3998/mp.9460447.0001.202>

Parker, W. (2010), *The history and development of the percussion orchestra*, Doctor of Music degree, College of Music, The Florida State University.

Pedelty, M. (2004), *Musical Ritual in Mexico City from to Aztec to Nafta*, Austin, University of Texas Press.

Pike, M. S. (2004), *New Age and Neopagan Religions in America*, New York, Columbia University Press.

Rothe, L.O' B. (2008), The Marimbas of Guatemala, *The Concise Garland Encyclopedia of World Music, Volume 1*, s: 240-243, New York, First Published Routledge.

Stokowski L. (1943), *Music for All of Us*, New York, Simon and Schuster

Tracey, H. (1948), *Chopi Musicians Their Music, Poetry, and Instruments*, Ely House, London, Oxford University Press.

Tracey, H. (1954, July), The State of Folk Music in Bantu Africa: A Brief Survey, *International Library of African Music, Vol.1/1*, s: 8-11.

Thomas, S. (2020), *Artful Noise: Percussion Literature in the Twentieth Century*, Urbana, University of Illinois Press.

URL-1: Ospino, L. (2025) "Marimba of Chonta, the Piano of the Colombian Jungle" <https://colombiaone.com/2025/01/11/marimba-chonta-colombian-jungle/>

Erişim Tarihi: 20.02.2025 (İçerik 1 Kaynağı).

URL-2: "Hurtado Bros. Royal Marimba Band of Guatemala, Stars and Stripes Forever, 1916" (2022) <https://lausmusic.voices.wooster.edu/documents/document/>

Erişim Tarihi: 22.02.2025 (İçerik 2 Kaynağı).

URL-3: "Marimba: Between History and Tribal Sounds" (2024),

https://www.handmadesound.com/en/marimba-between-history-and-tribal-sound/?utm_source=chatgpt.com Erişim Tarihi: 24.02.2025 (İçerik 3 Kaynağı).

URL-4: Silviya, Y. (2024) "The Marimba's Role in Film Scores: Adding Depth to Soundtracks" <https://indigomusic.com/feature/the-marimbas-role-in-film-scores-adding-depth-to-soundtracks> Erişim Tarihi: 26.02.2025 (İçerik 4 Kaynağı).

URL-5: "Biography, A soulful marimba player, unusually rich mallet sounds." (2024), <https://nancyzeltzman.com/bio> Erişim Tarihi: 27.02.2025 (İçerik 5 Kaynağı).

URL-6: "Biography, Nebojsa Jovan Zivkovic", (2021),

<https://zivkovic.de/biography/> Erişim Tarihi: 28.02.2025, (İçerik 6 Kaynağı).

URL-7: Oron A. (2017) "Bogdan Bacanu, Marimba, Arranger" <https://www.bach-cantatas.com/Bio/Bacanu-Bogdan.htm> Erişim Tarihi: 01.03.2025, (İçerik 7 Kaynağı).

URL-8: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/314335>

Erişim Tarihi:13.02.2025. (Resim 1 Kaynağı; Thumb Piano: Mbira).

URL-9: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/501109>

Erişim Tarihi: 14.02.2025 (Resim 2 Kaynağı; Bala).

URL-10:<http://www.hopstreetmarimba.com/so-who-invented-the-marimba/> Erişim Tarihi: 16.02.2025 (Resim 3 kaynağı; So who invented the marimba?).

URL-11: <https://educationafricablog.wordpress.com/tag/marimba/>

Erişim Tarihi: 18.02.2025 (Resim 4 Kaynağı; Marimba/ How music transforms students in Joburg's poorest townships).

URL-12:<https://elmercurio.com.ec/2024/02/04/la-marimba-resuena-con-ecos-de-una-cultura-que-se-niega-a-morir-en-el-pacifico-colombiano/>

Erişim Tarihi: 19.02.2025 (Resim 6 Kaynağı; La marimba resuena con ecos de una cultura que se niega a morir en el Pacífico colombiano).

URL-13: <https://omeka.cloud.unimelb.edu.au/grainger/items/show/407>

Erişim Tarihi: 22.02.2025 (Resim 7 Kaynağı; Marimbaphone, c. 1903-1910, Grainger Museum).

URL-14: <https://pas.org/hurtado-brothers-royal-marimba-band/>

Erişim Tarihi: 23.02.2025 (Resim 8 Kaynağı; Hurtado Brothers Royal Marimba Band).

URL-15: <https://en.wikipedia.org/wiki/Marimba> Erişim Tarihi: 24.02.2025 (Resim 9 Kaynağı; Marimba).

URL-16: Medya; <https://www.youtube.com/watch?v=QBqBLjeBN6A>

Erişim Tarihi: 27.02.2025 (Resim 10 Kaynağı, Marimba played with bow).

URL-17: <https://www.marimbafest.com> Erişim Tarihi: 02.03.2025

(Resim 11 Kaynağı; Marimbafest'den; 30 Kasım 2024, Foto: Tomas Björn)